

Oponentský posudek na bakalářskou práci pana Lukáše Filippiho Fascinace vysokým mužským hlasem: Internetová tvorba Nicka Pitery

Lukáš Filippi zvolil pro svoji bakalářskou práci dle mého názoru výsostně relevantní téma, jež se svým interdisciplinárním zacílením rozkročuje mezi disciplíny hudební vědy, kulturních studií, jakož i genderových studií – konkrétně pak v oblasti mužských studií – a současně čerpá z literárních teorií a poststrukturalistického přístupu. Předmětem studentova výzkumného zájmu je tázání se po symbolických a významotvorných důsledcích reprezentace ženského zpěvu mužem. Obecně Filippi shrnuje své zkoumání na otázku: „Co se děje, když muž zpívá vysokým hlasem?“, avšak ve své práci výtečně tematizuje nuance takového aktu s ohledem na genderovou performativitu a tzv. drag acts tak, jak je zavedla Judith Butler. Bakalářská práce s využitím teoretizací hlasu coby genderovaného fenoménu přesvědčivě demaskuje sociokulturní konstruovanost tzv. mužského a ženského zpěvu a diametrálně odlišná (z)hodnocení zpěvu nejen dle kontextu a žánru, nýbrž též dle genderové identity jeho původce resp. původkyně. Jakkoliv Filippi „nejde po tom“, kterak americký zpěvák Nick Pitera ve svých videích na Youtube fyzicky/fyziologicky dokáže neobyčejně autenticky a zněle zpívat mužský i ženský part v konkrétních (převážně filmových a muzikálových) písních a navíc mezi těmito bravurně „přepínat“, ve své práci dobře popisuje a analyzuje momenty, v nichž zpěvák (ať už vědomě či nikoliv) svou performancí zklamává/nabourává právě ta divácká a posluchačská očekávání stran vysokého hlasu, která jsou založena na normách androcentrického systému.

Formálně je práce až na pár překlepů – z toho je jeden úsměvný: na stranu 20 se vloudil operní „žár“ místo operní „žánr“ – perfektně zvládnutá, proodkazovaná, přehledně a logicky strukturovaná, s relevantní bibliografií, která svým rozsahem koresponduje s požadavky kladenými na bakalářské práce. Oceňuji studentovu práci s cizojazyčnou, zahraniční literaturou. Uváděné citace ze sekundárních zdrojů student zachovává v anglickém originále, nicméně v případě dnes již klasické antropologické eseje Sherry Ortner, která byla přeložena do češtiny jako *Má se žena k muži jako příroda ke kultuře?* a vyšla ve sborníku *Dívčí válka s ideologií: Klasické texty angloamerického feministického myšlení* (ed. Libora OatesIndruchová, SLON, 1998) by bylo vhodnější pracovat s českou verzí, neboť se jedná o víceméně zavedený

akademický úzus; případná rozhodnutí od překladu odhlédnout se zpravidla vysvětlují poznámkou.

Lukáš Filippi demonstruje svou obeznámenost s komplexními teoriemi výše zmíněných disciplín napříč celým textem práce a své argumenty formuluje přesvědčivě a kompetentně sofistikovaným akademickým jazykem. Velmi oceňuji dobrou provázanost teoretického a analytického aparátu v jeden celek. U bakalářské práce s tak komplexním tématem se zdaleka nejedná o automatismus. Za pozornost též stojí Filippiho explicitní problematizace jeho vlastní výzkumné pozice a vědomá artikulace vlastní fascinace fenoménem Nick Pitera. Z metodologického hlediska zcela v intencích nejen feministického či genderově orientovaného výzkumu se jedná o zásadní kvalitu předkládané práce, neboť je to právě její situovanost a reflexivita, jež ji ukazuje jako výborně teoreticky i metodologicky zakotvenou a zvládnutou. Navíc, bez interdisciplinárního zaměření práce by Lukáš Filippi jen těžko mohl analyticky detekovat jak subversivní, tak afirmativní momenty Piterových zpěvných/hlasových performancí, které se týkají genderových identit. Právě v interdisciplinární povaze práce a studentově schopnosti rozpoznat nuance hodné studia spatřuji největší přínos a originalitu předkládaného materiálu.

Přesto si dovolím k textu pár – věřím, že konstruktivních – výtek či poznámek, které však nic nemění na mém názoru, že zde máme co do činění s nadprůměrnou bakalářskou prací, navíc oplývající dalším výzkumným potenciálem. Jsem si vědoma, že mnou kladené dotazy jdou za rámec bakalářské práce a míří do vod mimo disciplínu hudební vědy. Zaprvé, Filippi se zajisté nemýlí, když tvrdí, že Piterovy performance fascinují statisíce aktivních odběratelů/lek jeho videí a možná milióny televizních diváků/ček. Nejsem si však jistá, že zvolenými metodami, jež by se daly označit jako diskursivní analýza, může autor dojít k závěru, že fascinaci obecnostva způsobuje, že kontrast viděného a slyšeného jakýmsi způsobem zpochybňuje internalizované genderové normy. Toto by bylo lze zjistit (a potažmo tvrdit), kdyby student pracoval např. s rozhovory s účastníky/cemi zmiňované TV show Ellen DeGeneres. Myslím, že pozitivní reakce na Piteru mohou mít mnohem prozaičtější původ, a sice údiv nad jeho pěveckým umem a otázkou „Jak to ten chlap dělá?“. Jinými slovy, v druhé části má Filippi sklon svou kritickou interpretaci Piterových kontrastních performancí připisovat dalším osobám.

Účinnost Piterova díla u širokého obecnstva spočívá podle mého názoru právě v tom, že v intencích, v jakých ideologii uchopuje např. Slavoj Žižek nedochází k vědomému rozpoznání internalizované androcentrické ideologie u diváků samotných. V tomto je totiž potom Pitera právě „jen“ tím, kdo fascinuje, protože se dopouští transgrese, ale v důsledku u diváků posiluje jejich přesvědčení, že femininita a maskulinita jsou neměnné póly. V té dimenzi, kterou student předkládá – tedy v neočekávaném a simultánním zpochybnění femininity a maskulinity osobou s mužským tělem – právě s ohledem na fungování ideologie lze předpokládat, že většina diváků/divaček takto komplexní a vlastně kontraintuitivní vnímání Piterova zpěvu nezastává. Zadruhé, souhlasím, že vizuální stránka hraje v Piterově tvorbě stejně důležitou roli, jako poslech. Nicméně bych studenta požádala o problematizaci těchto složek, a sice ve dvou aspektech:

- a) jak by se předkládaná interpretace mohla proměnit, kdybychom pracovali jen s poslechovou vrstvou díla? Pokud není k dispozici video, ale jen zvuková stopa, nelze u Piterových performancí onu genderovou a hlasovou transgresi detekovat. Může i tak Piterův zpěv být subversivním aktem?
- b) v tematizaci tzv. drag acts, což shledávám jako výsostně vhodný analytický nástroj pro zkoumání Piterových děl se, podle mého názoru, student dopouští jistého zjednodušení, když nijak neproblematizuje Piterovu maskulinitu. Pitera je pro něj mužem, protože, zjednodušeně řečeno, je to z videa přece jasné. Ale je tomu tak skutečně? Můžeme se spolehnout na zrak, coby privilegovaný smysl (mimočodem Filippim zmiňovaný aspekt), že nám o genderové identitě zpívajícího těla poskytne spolehlivou informaci? A čistě hypoteticky: byly by Piterovy performance stejnou mírou genderově a hlasově subversivní, kdyby je zpívala Nicki Piterová? Nakolik fascinace Piterou pramení právě z toho, že se jedná o vysoký mužský hlas a nikoliv hluboký ženský hlas?

Ačkoliv je práce ve své druhé části spíše deskriptivní než analytická a většinu svých nejzajímavějších argumentů předkládá ve své první polovině, respektive argumentačně graduje dříve, než bych jako čtenářka čekala, přečetla jsem ji s velikým potěšením a zájmem. Jedná se o kompetentně zpracovaný bakalářský akademický text a jako takový jej doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou výborně.

Univerzita Karlova v Praze | Charles University in Prague **Fakulta
humanitních studií** | School of Humanities

Katedra genderových studií | Department of Gender
Studies

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

V Hradci Králové, 24. srpna 2017